

Veřejnoprávní ochrana spotřebitele

Jana Dudová

Ochrana zdraví spotřebitele

Prameny právní úpravy:

- zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele,
- z. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobku
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů,
- zákon. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky
- zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci
- zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci
- zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském
- zákon 166/1999 Sb., o veterinární péči
- zákon 78/2004 Sb., o nakládání s GMO a produkty
- zákon. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství
- zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech
- zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči
- zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd – zákon o hnojivech

Spotřebitel – fakticky slabší subjekt v právním vztahu. Musí mít proto oporu ve veřejnoprávní úpravě.

Obecným objektem právní ochrany spotřebitelů je nerušené a soustavné uspokojování jejich potřeb. Jedná se především o

- poctivost prodeje,
- zákaz diskriminace spotřebitele,
- zákaz nabídky a prodeje nebezpečných výrobků,
- zákaz klamání spotřebitele,
- informační povinnosti (stanovení podmínek vyřizování reklamací, výkup vratných obalů, regulaci reklamy, technické požadavky na výrobky a cenovou regulaci)

Důsledky veřejnoprávní ochrany spotřebitele

- všechny stanovené veřejnoprávní sankce,
- soukromoprávní důsledky porušení veřejnoprávních předpisů. Občanský zákoník stanoví jako podmínku platnosti právních úkonů jejich soulad se zákonem. V případě, že je právní úkon svým obsahem i účelem v rozporu se zákonem, bude absolutně neplatný (§ 39). Nejen rozpor se soukromoprávním předpisem, ale i s jakoukoli zákonnou normou.

Veřejnoprávní a soukromoprávní úprava

Zákon 634/1992 Sb., na ochranu spotřebitele (ZOS)

- 1) Zásada zákazu prodeje výrobků nebezpečných svou zaměnitelností s potravinami
- 2) Zásada informační povinnosti
- 3) Zásada zákazu klamání spotřebitele

Dozor nad ochranou spotřebitele - § 23

Česká obchodní inspekce provádí **komplexně** dozor nad ochranou spotřebitele s výjimkou dozoru na úseku nezávadnosti krmiv, veterinárních léčiv a prodeje živých zvířat.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce provádí **též** dozor nad dodržováním povinností, stanovených zákonem na úseku zemědělských, potravinářských, kosmetických, mydlářských, saponátových a tabákových výrobků

Orgány ochrany veřejného zdraví (dříve orgány hygienické služby) provádějí **též** ve smyslu zákona č. 258/2000 Sb. dozor nad dodržováním povinností, stanovených zákonem na úseku ochrany zdraví lidí, zejména z hlediska zdravotní nezávadnosti výrobků a poskytovaných služeb,

- **Orgány veterinární správy** provádějí dozor na úseku veterinární péče nad dodržováním zákonem stanovených povinností dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění platné právní úpravy

Živnostenské úřady provádějí dozor nad dodržováním povinností, stanovených zákonem v oblasti obchodu a služeb podle **umístění** (dříve sídla) podnikání (viz zejména §§ 33 a 43 z. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání)

Celní úřady provádějí **také** dozor nad dodržováním povinností vč. ukládání ochranných opatření ve smyslu z. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví

Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva provádí dozor nad dodržováním povinností na úseku střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických výrobků

Kontrolní orgány dle ZOS jsou oprávněny zejména:

- vydávat **závazné pokyny k odstranění** zjištěných nedostatků,
- **pozastavit prodej** výrobků nebo poskytování služeb, popř. **uzavřít** provozovnu v případě bezprostředního ohrožení života, zdraví nebo majetku).

Vyžaduje-li to naléhavost situace, lze toto rozhodnutí rovněž učinit ústně a neprodleně doručit písemné vyhotovení rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání do tří dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí. Odvolání nemá odkladný účinek a odvolací orgán o něm rozhodne neodkladně.

Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků

- bezpečnost a ochrana zdraví spotřebitele
- obecná úprava bezpečnosti výrobku a omezení rizik ve vztahu k zvl. předpisům

obecná definice bezpečného výrobku (§3) + kritéria

Orgány dozoru:

- stanoví zvl. předpisy,
- spec. režim pro celní orgány (oprávnění zajistit výrobky při podezření z jejich nebezpečnosti),
- nelze-li stanovit, pak ČOI,
- oznamovací povinnost vůči Ministerstvu průmyslu a obchodu (MPO), které je odpovědné za systém pro rychlou výměnu informací ES – RAPEX (vážné a bezprostřední riziko pro bezpečnost a ochranu zdraví spotřebitelů nepotravinářskými výrobky).

Zákon o ochraně veřejného zdraví (hlava II.) – péče o životní a pracovní podmínky, dále jen ZOVS

a) hygienické požadavky na předměty běžného užívání

předměty běžného užívání se pro účely ZOVS (§ 25) rozumí:

- **výrobky**, které jsou ve svém konečném stavu **ve styku s potravinami nebo pokrmy**
- **hračky**
- **kosmetické prostředky**
- **výrobky pro děti do 3 let věku** s výjimkou hraček a potravin.

Kvalita potravin

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů:

Potraviny: látky určené ke spotřebě člověkem v nezměněném nebo upraveném stavu jako jídlo nebo nápoj (nejde-li o léčiva a omamné nebo psychotropní látky) + přídatné látky, látky pomocné a látky určené k aromatizaci. Ne pokrmy a pitná voda.

Povinnosti provozovatelů potravinářského podniku

Do oběhu je zakázáno uvádět potraviny

- jiné než zdravotně nezávadné,
- klamavě označené,
- s prošlým datem použitelnosti,

- neznámého původu,
- překračující nejvyšší přípustné úrovně kontaminace radionuklidy.

Státní dozor podle zákona o potravinách a tabákových výrobcích:

- **orgány ochrany veřejného zdraví**
- **orgány veterinární správy**
- **Státní zemědělská a potravinářská inspekce**
- **Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský** (dozor nad klasifikací těl jatečných zvířat)

Specifický režim ozářených potravin

- **potraviny uvedené v prováděcím předpise**
- **potraviny ostatní** (Min. zdravotnictví)
- dokumentace ke způsobu ozáření
- rozhodnutí o schválení ozařovny SZPI (povolení SÚJB)
- SZPI informuje Komisi ES
- označení pro spotřebitele: „ionizováno“, „ošetřeno ionizací“

Specifické režimy potravin určených pro zvláštní výživu, přídatných látek, doplňků stravy a potravin pro zvláštní lékařské účely (§§3a –3d)

Technické požadavky na výrobky

- zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů

Stanoví se technické požadavky na výrobky, které by mohly ohrozit **zdraví** nebo bezpečnost osob, majetek, nebo přírodní prostředí (dále jen oprávněný zájem).

Ve smyslu tohoto zákona je výrobce i dovozce povinen uvádět na trh jen **bezpečné výrobky**.

Bezpečný výrobek splňuje:

- požadavky příslušného technického předpisu
- neexistuje-li technický předpis, požadavky norem anebo požadavky odpovídající stavu vědeckých a technických poznatků známých v době jeho uvedení na trh.

Státní dozor ve smyslu zákona č. 22/1997 Sb.,o technických požadavcích na výrobky

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Specializovaným orgánem, který řídí státní zkušebnictví, je **Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví**.

Státní dozor nad tím, zda pro stanovené výrobky bylo vydáno prohlášení o shodě a zda odpovídají vlastnosti stanovených výrobků veškerým zákonem požadovaným podmínkám , provádí **Česká obchodní inspekce**.